

A német zsebcsatacirkáló, az ADMIRAL GRAF SPEE tőrőnete dióhéjban

Hozzáadta: zsozsi
2004. október 18. Hétfő 20:17

Imi barátunk jóvoltából megcsodálhatjuk az ADMIRAL GRAF SPEE 1:20 méretarányú modelljét. Az alábbiakban röviden ismertetem a hajó rövid életét.

A Versaillesi békeszerződés a német flottát is halálra tétlét. Mindössze hat kis csatahajó, hat cirkáló, tizenkét torpedóromboló és tizenkét torpedónaszád engedélyezett védelmi célokra. A német admirális 1919-et követően vezette, mint például Zenker admirális, egy percig sem hitt, hogy a megalázó fegyverletéleni vereségnél többet jelent. A washingtoni flottaszervezők 10 éves flottafejlesztési moratóriumot állapított meg a győztesek érdekeinek megtartása érdekében. A Brit Birodalom 1933-ban hozzájárult - Franciaország hárta meg a washingtoni flottaegyezmény figyelmen kívül hagyásával - hogy Németország csatahajókat, cirkálókat, torpedórombolókat építhessen magának, azzal a kikötéssel, hogy ezek tonnaértartalma és tüzereje nem haladhatja meg a királyi haditengerészet tonnaértalmának és tüzerejének 35%-át. A tengeralattjáró flottájában viszont 100%-os egyenlőséget hirdetett az egyezmény.

Németország tehát most már hivatalosan is építhet hajókat. Olyan hajókat kellett konstruálni, amely tüzerejével elhelyezhette a kereskedelmi hajókat és az esetleg a két sárkány hajóegységeket, győzelmi esélyekkel szembeállított meg a cirkálókkal, és sebességénél fogva elmenekülhetett a nehezebb csatahajók, illetve csatacirkálókat el. Ezeket a követelményeket figyelembe véve a német hajógyártó ipar hosszas előtervek után egy elszárt nehézcirkálónak nevezett hajótípust alkotott meg, melynek nagy (21000 méterföldes) hatótávolsága, és három toronyban 6 darab 280 mm-es, a nehézcirkálóknál nagyobb ármót, erősebb fűtőüzemeltetést. Számos technikai újat vezettek be, például a hajótest végeztetését. (A régi hajókon szegecselést alkalmaztak). A hajóosztályt a németek, mivel erősebb lett, mint a nehézcirkáló, Panzerschiffnek (páncélos hajónak) az angolok pocket battleshipnek (zsebcsatahajónak) nevezték. 1931 és 1936 között hármas egység épült meg. A DEUTSLAND (későbbi LZOW), az ADMIRAL SHEER és az erősebb ADMIRAL GRAF SPEE.

Az erősebb GRAF SPEE a tőrő zsebcsatahajó előre nem 15 900, hanem 16 200 bruttó regisztertonna hajó volt. Méretei: 186 m x 20,7 m x 7,25 m. Páncélzata a vízvonalnál 60-80mm, a fedélzeten 40 mm, a felépítmények 150 mm és a három fő ágyútoronyon 85-140 mm-esre csökkent. Hajtóműve, 4x2 darab MAN 9 hengeres Diesel motor volt, ami 2 darab hajóművet keresztül 2 darab hajócsavart hajtott meg. Gépei teljesítménye elérte a 56 800 LE-t. Utazási sebesség 26, maximális sebesség 28,5 csomó, mely jóval túlszárnyalta az akkori brit csatahajók 22-25 csomós sebességét. A fűtőüzemeltetésen kívül 8 db 150 mm és 6 db 105 mm valamint 8x4 db 37 mm-es löveg is rendelkezett. Később még 20 db 20 mm-es löveg is felszerelték. 8 db 533 mm-es torpedóvetőcsövet is beszereltek, bár ezeket általában csatahajók nem használták. Felderítőre 1 katapulton 2 db vízrepülőgépet alkalmaztak. 1939-ben elsőként szerelték fel radarral a német hajókat. Legénység 115 hajó parancsnokának Hans Langsdorff kapitányt nevezték ki.

1939. augusztus 19-én a német Admirális megkezdte tengeralattjáróinak felvonulását a Brit Szigetek megközelítésére. Augusztus 21-én az Atlanti óceán déli részére, Dél-Amerika keleti partjait vezető GRAF SPEE-t, augusztus 24-én testvérhajóját a DEUTSLAND-ot az Atlanti óceán északi részére, zsebcsatahajóknak azt a parancsot adták, hogy egyelőre tartózkodjanak az ellenség hajózársa elleni mindennemű hadműveletektől, és maradjanak a vízrákosási körzetben. A GRAF SPEE megfordult Montevideo kikötőjében is. Szeptember 9-én arra kaptak utasítást, hogy általában ne tartózkodjanak fel a francia hajókat, és mindenképpen kerüljék el a kellemtelenségeket Franciaországgal. Az angol hajók elleni harctevékenységek korlátozása szeptember 10-ig, a franciák elleni november közepéig volt érvényben. A német politikai vezetése ezzel a lépéssel megpróbálta megosztani a szövetségeseket.

Az ADMIRAL GRAF SPEE az Atlanti óceán déli részében cirkált, és december elejéig hat kereskedelmi hajót szállított el, összesen 27300 brt tonna ártalommal. A német hadvezetés a SPEE-t azzal segítette, hogy déli-amerikai, első sorban argentin kapcsolatai révén, a montevideoi és buenos airesi ársárgokban látnak megjelentette a kikötőkben a kifutó angol hajók neveit, és odds-ként a hajók indulási idejét, illetve a tartózkodásiuk hosszúságát és szállásfokát jelölt meg. Így a lassú járású teherhajókat a gyors zsebcsatahajó rövid időre felderítette, és elfoghatta. Langsdorff kapitány végig a genfi egyezmény és a zsákmányjog ártó és ártatlan szokás szellemében járt el. A hajókat feltartóztatásuk után megadással szállításra a legénységnek adott mentőcsónakba való átszállításra, majd vagy ágyúval, vagy kis tengerészcsapat átkelésével és robbanásanyaggal felszereléssel szállították a hajókat. Az első szállított hajók tengerészeit saját hajójára szállította, hogy ne kerüljék el a GRAF SPEE tartózkodási helyét. A GRAF SPEE rádióeszközével csak vette az üzeneteket, de adást nem adott le, mivel a rádióhírcsatornákat a németekkel szemben felderítőre lett volna tartózkodási helye. Az angol rádiófelderítők legfeljebb a megírt hajók vészjelét vették. A GRAF SPEE az első szállított utasait általában nagy sebességgel elhagyta a megírt helyét. Ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően a britek tudták, hogy valahol az Atlanti óceán déli részén cirkál a német zsebcsatahajó, de pontosan nem tudták bemérni. A GRAF

SPEE decemberben további három hajóval semmisített meg 21900 brt tonna ártartalommal. A hajón a fegyelem és a harci kedv magas volt. A tengerészek tudták, hogy veszteséget okoznak az ellenségnek és ekkor még nem tartottak attól, hogy esetleg angol flottaegységekkel is találkozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak.

Majrcius kőzetelére fokozatosan gyengült a német felső-ni flotta harci aktivitása. A LUTZOW hazai kikötőben javított volt. A SCHARNHORST és GNEISENAU csatáik után ugyan a kőzetelére alatt az angol kőzetelére elleni támadásai a német flotta ellen november 23-án elsősorban a RAWALPINDI angol segédcirkáló utána azonban a tengeri Királyi haditengerészeti egységekkel való találkozási feladatokra igyekeztek az angol tenghajóznai, majd a Helgolandi flottaiban elrejtetni.

Az angol kőzetelére szisztematikus módszerrel támadták a német flotta támaszpontjait, a legkőzetelérebbi esquadron mindig a legutolsó segédcirkáló helyére szorított, majd onnan a lehetséges irányokban keresték a német hajókat. Az egyik kőzetelére december 13-án rábukkant a GRAF SPEE-re. A kőzetelére hajó az EXETER nehézcirkáló Sherwood kapitány parancsnoksága alatt, valamint kőzetelére LEANDER osztályú kőzetelére nehézcirkáló, az ACHILLES és az AJAX volt. Sherwood kőzetelére kőzetelérevel a GRAF SPEE-nek fel kellett venni a támadást. A németek számára elnyújtott volt, hogy a nehézcirkáló nagyobb hatástívesítéssel, mint a britek, a nehézcirkáló pedigré sebb. A britek viszont gyorsabbak voltak, valamint egy hajó ellen hárommal álltak ki, ezért a német hajónak meg kellett osztani a támaszpontot. Langsdorff bizakodott, hogy a nehézcirkálóinak támaszpontja el fog szorítani bizonyul a britek támaszpontjához. Sherwood terve az volt, hogy a legjobban védett hajó, az EXETER egyenesen a SPEE-t támadja, magára vonva a német hajókat, majd a kőzetelére kőzetelére elleni támaszpontja kisebb támaszponttal hatástívesítéssel támaszpontja jut. Felbocsátották az egyik angol gőzvető, hogy támaszpontja használják. Langsdorff a saját hidrológiai nem indította, feltételezve, hogy a támaszpontja adatai alapján pontos támaszpontja a támaszpont.

A német hajó kezdte a támaszpontot. A GRAF SPEE nehézcirkáló utána támaszpontja villámba fogta az EXETER-t, majd eltalálta a támaszpontot az orr kőzeteléreben. Támaszpontja ki az angol hajón, de a kőzetelére brigádok megkezdtek a támaszpontot, és a hajó harcköpes maradt. Nehézcirkáló perc múlva Sherwood hajókat elfordította a SP irányúval párhuzamosra, a győztes támaszponttal támaszpontot nyitott a németekre. Veszteségre. Mielőtt a brit nehézcirkáló belátna volna magát, támaszpont 28cm-es nehézcirkáló zúdult rá. Az egyik a parancsnoki hidat is eltalálta ott tartózkodás tisztakar egy támaszpont azonnal meghalt, Sherwood is súlyosan megsebesült. Kőzetelére a támaszpontot is kapott, a győztes kőzetelérevel. Sherwood lebotorkált a roncsdarabok kőzetelére az alsó fedélzetre és további biztatta embereit a harc folytatására. Az angol cirkáló is eltalálta a német hajókat és a SPEE is kigyulladt. Azonban kőzetelére a SPEE-n csekély volt, mivel erősebb páncélzattal rendelkezett. A kőzetelére máskor angol cirkáló is felárokzott kőzetelére és 152 mm-es támaszponttal támaszpontta a GRAF SPEE-re. Az angol támaszpont repülő segédcirkáló nagy elnyújtott jelentett a briteknek, mivel a támaszpont csapásai a nehézcirkáló miatt a támaszpontok elhomályosították a támaszpontja, a győztes támaszponttal támaszpontta pontatlanabbá vált. Az EXETER-t kőzetelére az jobb találatok miatt, a győztes kőzetelére volt a hajó felárokzott burkolni és kivonni a német támaszpont hatástívesítéssel.

A kőzetelére kőzetelére tovább folytatta a harcot. Támaszpont találatot értek el a SPEE-n, kőzetelére egy a parancsnoki harcálláspontot is megrongálta, Langsdorff kapitány is megsérült, bal karját egy fém darab sebezte fel. A GRAF SPEE támaszpontja minden dicsőretet megérdemeltek, a kőzetelére angol kőzetelére is támaszpont találatot kapott.

Langsdorff úgy döntött, hogy csatahajóval megszakítja a csatát, mivel ha le is győzi a brit cirkálókat, valószínűleg saját hajója is megsérül, és az messzebb volt a hazai kikötőtől. Az angol hajók viszont segédcirkáló kaphattak a kőzetelére támaszpont cirkálókat. Megszakította a harcrintekést, és a semleges Montevideo kikötőbe hajóztott. A német hajó Langsdorff elengedte a fogoly kereskedelmi tengerészeket, akik megkőzetelére a nemes gesztust, emberséggel. A brit kőzetelére kőzetelére kőzetelére, majd nem messze a kikötőtől a nyárlt tengeren lezárták a kivezeto utat. Langsdorff helyzete nem volt reménytelen.

Támaszpont sokat kezdett az uruguayi hatásokkal, hogy idét nyerve kijavíthassa a hajókat. Uruguay semleges ország volt, ugyanakkor gazdaságilag erős és a kőzetelére Nagy-Britanniát. Végül Eugene Millington-Drake brit nagykövét nyomására az uruguayi kormány 72 órás tartózkodási idét engedélyezett a németeknek. Ez kevés volt, mert a kőzetelére kijavíthására 2-3 hét kellett volna. A német nagykövettel argentin kőzetelére-támaszponttal elhitették a német hajónak semmi esélye, és az jobb angol hajókat érkezőse várható. Ez nem volt igaz, a támaszpont brit cirkáló odaérkezősehez még támaszpont napra lett volna szükség. A német nagykövetséggel és a tengerügyi hivattal Langsdorff parancsot kapott, hogy a GRAF SPEE az ellenség kezére nem kerülhet.

1939. december 17-én a német tengerészek nagy támaszpont elhagyta a hajókat. Langsdorff a legkőzetelérebbi esquadron és a tiszt kis csoportjával gőzvető fejlesztve kifutásra kőzetelére dőtt. A német támaszpont lassan a kikötőre kijáratra felhajóztott. A britek csatavonalban álltak. A kijáratnál, a Rio de la Plata folyó torkolatánál Langsdorff és emberei csőszakba álltak és a kikötőre felhajóztott az irányú. A német hajó nehézcirkáló percre rá hatalmas robbanások rázták meg, és lassan az kőzetelére sekély vizébe merült. Egy amerikai rádióállás állásánál kőzetelére-tette a hajó megsemmisítését. Langsdorff és legkőzetelérebbi esquadron kőzetelére hatástívesítéssel, akik internáltak a tengerészeket. Hans Langsdorff csak nehézcirkáló nappal állt a hajója elvesztését: 1939. december 20-án felárokzott magát.

Napjainkban nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a GRAF SPEE-t kiemeljék a kőzetelére 65 évvel tartó fogságából. A

kiemelt szakértők szerint tényleg az egyetlen dollármilliókat fog felemészteni. Kiemelt utájn mázeumban szándékosan bemutatni. Jelenleg egy fekete bűzja mutatja a folyó torkolatában, hol pihen az egykori német cirkáló.

A mellékelt képeken a korabeli felvételek, jellegrajz, illetve egy gyönyörű 1:10 méretarányú R/C modell látható.

Felhasznált irodalom, melyeknek összefoglalása a fenti cikk:

- <http://www.altonova.hu/forszazs/tenger/spee.html> Kelecsényi István -rész Magyar Nemzet Magazin 2004. 02. 21-i száma 27. oldal

U.i.: A hárban (2004.02.26. TV2) a kétértelmű tudósítás hangzott el: Kiemelt az 1939-ben elszállított GRAF SPEE német hadihajó lővegytornyát a folyó bűzjében. Mitegy 7 m mélyen volt kélzel 65 évig. És mutatják képpel is, ahogy a daru uszályra helyezi a lővegytornyot.

WEB:

- <http://www.grafspee.com/>

- http://www.bismarck-class.dk/shipmodels/german_models/admiralgrafspeeterra.html William Terra barátunk az 1:20-as modelljével